

BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHILARINING INNOVATSION KASBIY FAOLIYATINI SHAKLLANTIRISHING USLUBIY AHAMIYATI

Sabirov Aloviddin Abduraxmonovich

Chirchiq davlat pedagogika universiteti jismoniy madaniyat nazariya kafedrası
o'qituvchisi

Annotatsiya

Zamanoviy ta'lim tizimini isloh qilish jarayonida pedagog kadrlar nazariy va amaliy, mas'uliyati kasbiy ko'nikmasini shakllantirish hamda imkoniyatlarni takomillashtirishda uzviy ta'lim islohatlarni joriy etish yuzasidan ushbu maqolada innovatsion faoliyat va uning shakllanish omillari zaruriyati haqida fikrlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: Pedagogik innovatsion faoliyat, innovatsiya, modernizatsiya, kasbiy faoliyat ta'lim sifati.

Аннотация

В процессе реформирования современной системы образования в данной статье рассматривается инновационная деятельность, факторы ее формирования, а также необходимость формирования профессиональных навыков педагогов в процессе формирования теоретических и практических, ответственных профессиональных навыков и возможностей их совершенствования.

Ключевые слова : Педагогическая инновационная деятельность, инновации, модернизация, профессиональная деятельность, качество образования..

Abstract

In the process of reforming the modern education system, this article discusses innovative activities, the factors of its formation, and the necessity of forming the professional skills of pedagogues in the process of forming theoretical and practical, responsible professional skills and improving opportunities.

Key words: Pedagogical innovative activity, innovation, modernization, professional activity quality of education.

KIRISH

Bugungi kunda zamonaviy ta'lim tizimida asosiy omillaridan biri o'qituvchilarni innovatsion faoliyatga yo'naltirish va bu faoliyatga tayyorlash orqali ta'lim jarayoniga ilg'or pedagogik texnologiyalarni tadbqiq etish, talabalarga bilim berishni kafolatlash hamda ta'lim samaradorligiga erishishdan iborat. Ta'lim tizimini mazmunan isloh qilish jarayonida pedagog kadrlar nazariy va amaliy bilim hamda kasbiy ko'nikmasini shakllantirish. Bu borada o'qituvchi faoliyatini yangi innovatsiyalarni ta'lim jarayoniga kiritish asosiy vazifalardan biri hisoblanadi.

ADABIYOTLAR TAHILI

Ta'lim dasturlarini tuzishi jihatidan kiritilayotgan yangiliklarni tajriba-sinov bosqichlariga ajratib, uning rejasini ishlab chiqish, yangilikni tahlil qilish, pedagogik jarayonga yangilikni kiritish, va amalga oshirish, pedagogik tajriba-sinov ishlari natijalarini baholash talab etiladi. Bu jamiyatda boshqa soha mutaxassislari bo'lgani kabi pedagogiklarning ham kasbiy tayyorgarlik darajasi ularning bilim, ko'nikma hamda malakalarini, ilmiy salohiyati va tafakkurlarida o'zida aks ettiruvchi kasbiy layoqati bilan baholanadi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilarni innovatsion faoliyatini tahlil qilish orqali ularning shakllanishidagi bosqichlarini quyidagicha belgilash mumkin:

Birinchi bosqichda vazifalarni bajarishi lozim bo'lgan -pedagogik faoliyatda yo'nalishni shakllantirib borish; -pedagogik jarayonda -sub'ekt hamkorligini yo'lga qo'yish pedagogik faoliyatini rivojlantirish va bunga qiziqishni orttirib boorish. Pedagogik muloqotda ochiqlikni ta'minlash, o'qituvchining potentsial imkoniyatlari va rivojlantirish bo'yicha mutaxassislarni talab qiladi va talaba va ularning ta'lim jarayonida o'zaro ta'siri amalga oshirishning innovatsion tarbiyaviy jarayon. ijodiy fikrlash yo'nalishini rivojlantirib borish;

-pedagogik vazifalarni hal qilishga ijodkorlik bilan yondashuv, tahlil qilish malakalarini rivojlantirib borish;

-ijodiy ishlash texnologiyasini shakllantirish.

Bu jarayonda shaxsiyatni o'stirish treningi, muammoli o'qitish texnologiyasi, faol ta'lim metodikasidan foydalanish va yangilik kiritish jarayoni bilan tanishtirib borish lozim. Birinchi bosqichning asosiy mazmunini umumiy psixologik-pedagogik bilimlarni egallash,

o'z faoliyatini tahlil qilish ko'nikma va malakalarini shakllantirish tashkil etadi. Mazkur bosqich oliy ta'lim muassasalaridagi ta'lim jarayonida shakllantirilishi lozim.

O'qituvchilarda innovatsion faoliyatni shakllantirishning ikkinchi bosqichida quyidagi vazifalar bajarilishi lozim:

-pedagogik faoliyatni variativ rivojlantirish; -ma'naviy-madaniy bilimlarni oshirish;

-pedagogik yangiliklarni o'zlashtirish ehtiyojini shakllantirish ,pedagogik refleksi rivojlantirish;

-yangi turdagi faoliyat sifatida innovatsion axborot kominaktsiyalarni shakllantirish.

O'qituvchilarni mazkur vazifalarni bajarishga tayyorlashda muammoli o'qitish, o'zini anglash bo'yicha treninglar tashkil etish, o'qitishning rivojlantiruvchi texnologiyalari bilan tanishtirib borish, o'qitishning shaxsga mo'ljallangan texnologiyalaridan foydalanish, konsepsiyalarini izohlash, o'qitish metodlarini tanlashga o'rgatish, darsni kompozitsiyalash, pedagogik texnika va texnologiya treninglarini, mustaqil ishlarni tashkil etish orqali pedagogik faoliyatni muntazam takomillashtirib borish lozim.

Bunda ta'lim dasturlarini tuzish metodikasini bilish, kiritilayotgan yangiliklarni tajriba-sinov bosqichlariga ajratib, uning rejasini ishlab chiqish, yangilikni tahlil qilish, pedagogik jarayonga yangilikni kiritish, tuzatishlarni amalga oshirish, pedagogik tajriba-sinov ishlari natijalarini baholash talab etiladi. Bu bosqichni shakllantirishda, asosan, quyidagi texnologiyalardan foydalanish maqsadga muvofiq: tashkiliy-faoliyatli o'yinlar, innovatsion refleksli amaliyot, mualliflik konsepsiyalarini o'rganish, mualliflik dasturlari, ishlanmalarini yaratish, innovatsion tipdagi o'quv muassasalarida amaliyot o'tash, malaka oshirishning turli shakllarida va muammoli kurslarda ishtirok etish, pedagogik mahoratni mustaqil oshirish.

Innovatsion faoliyatga tayyorlashdagi mavjud muammolardan biri-bu psixologik to'siqning mavjudligi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilarni innovatsion faoliyatga tayyorlashda qiyinchiliklarga duch kelinishining qator sabablari bor.

Ular quyidagilardan iborat-pedagoglarda konservatizmning mavjudligi yani ularda adaptatsiya shakllanmaganligi ta'lim beruvchi va ta'lim oluvchilarning orasidagi tafovut samarali ta'sirini tashkil eta olmaslik;

-yangi pedagogik texnologiyalarni o'zlashtirishga nisbatan qiziqishning passiv holatdaligi ta'lim berishning an'anaviy metodlaridan voz kechib, zamonaviy metodlarini qo'llay olmaslik.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Pedagogik jarayonda innovatsion faoliyat muhim o'rin egallaydi. Ayni bir vaqtda, bir xil sharoitlarda o'qitish sifat-samaradorligi har bir o'qituvchida turli xil bo'lishi mumkin. Bilimning barcha sohalaridagi jadal jarayon tufayli amalda qo'llanilayotgan o'quv materiallarida keltirilgan axborotning ma'lum bir qismi tezda o'z dolzarbligini yo'qotadi va yangilashni taqozo etadi. Ayniqsa, bu ijtimoiy-gumanitar fanlarga taalluqli.

Asosiy maqsad talabaga beriladigan bilim sifatini oshirish va samaradorlikka erishishdan iborat ekan, o'qituvchilarni innovatsion faoliyatga tayyorlash va qayta tayyorlash jarayonida pedagogika va texnologiya sohasidagi so'nggi yutuqlarga, o'quv jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash mexanizmiga katta e'tibor berish kerak.

NATIJALAR

Jismoniy tarbiya o'qituvchilarini innovatsion faoliyatga va innovatsion jarayonlarga tayyorlash ishlarining ancha murakkabligi haqida xulosa chiqarish mumkin. Bu bir qancha ob'ektiv va sub'ektiv sabablar, eng avvalo, o'qituvchilarning axborot texnologiyalari bo'yicha boshlang'ich tayyorgarlik darajasining pastligi, ta'lim jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish borasida malakasining etarli emasligi, zaruriy o'quv axborotlarini mustaqil holda o'zlashtira olish malakasi yo'qligi bilan bog'liq. Jismoniy tarbiya o'qituvchilarining innovatsion faoliyati haqida gapirganda bu faoliyatning ilmiy-metodik o'ziga xosligi haqidagi savol paydo bo'ladi.

Bu faoliyatning imkoniyatlari ta'lim tizimi ko'lamida innovatsion g'oyalar, loyihalar, texnologiyalarni joriy qilishda va shaxsni rivojlantirishda namoyon bo'ladi. Bu faoliyat imkoniyatlari o'zida quyidagilarni jamlaydi:

- o'qituvchining yangilikni qo'llashga tayyorgarligi;
- o'qituvchining pedagogik yangilikni qabul qilishi;
- jamoada o'qituvchining novatorlik darajasi;

- o'qituvchi kommunikativ qobiliyatining rivojlanganligi;
- o'qituvchining ijodkorlik darajasi.

O'qituvchilarning yangilikni o'zlashtirishga tayyorgarlik mezonlari esa o'qituvchi motivatsiyasi, malaka tayyorgarligi, pedagogik tajriba-sinov ishlarini amalga oshirish borasidagi bilim va malakalari, innovatsiya yo'lidagi to'siqlarni bartaraf eta olish mahorati bilan belgilanadi.

O'qituvchi innovatsion faoliyatining asosiy belgilaridan biri uning ijodiy faolligi, ijodkorligi hisoblanadi. O'qituvchidan yangiliklarni o'zlashtirib borish bilan birga ularni o'z faoliyatida qo'llashi va pedagogik jamoa o'rtasida targ'ib qilishi talab etiladi. Innovatsion faoliyat pedagogik mahoratning yuqori bosqichi bo'lib, bunda jamoa a'zolari bir-birini qo'llabquvvatlashi, kiritilayotgan yangilikning maktabda o'z o'rnini topishiga ishonch bilan qarash, qiyinchiliklarga duch kelganda ruhan tushkunlikka tushmasdan, o'z xatolarini ko'ra bilish va ularni tuzatishga harakat qilish talab etiladi. O'z-o'zini tarbiyalab borish, o'z ustida tinmay ishlashga harakat qilish innovatsion faoliyatning asosiy sharti hisoblanadi.

Ta'lim sifatini oshirish jamiyatning barcha jabhalarida hayotni yaxshilashga olib keladi. Yangilik kiritish ta'lim sifatini oshirishning samarali vositasi bo'lganligi uchun ham rivojlangan davlatlar ta'lim jarayoniga uzluksiz yangilik kiritishga harakat qiladilar. Ko'pgina mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, innovatsion jarayonlarda ta'lim tizimidagi barcha bo'g'inlar ishtirok etishi lozim. Ammo innovatsion jarayonlar yuqoridan pastga qarab harakatlansa va bunda o'qituvchi bo'ysunuvchi, ya'ni yangilikning faqat iste'molchisi bo'lib qolsa, u holda bu jarayon byurokratik tus oladi.

Innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonida maqsad aniq belgilanib, o'qituvchining oldingi faoliyatini tashxislash asosida tashkil etilishi maqsadga muvofiq. O'qituvchi innovatsion faoliyatining natijasi quyidagilarda ko'rinadi: -bajarilishi lozim bo'lgan ishning maqsadini aniqlay olishida;

- nostandart vaziyatlarni tahlil etib, tezkor xulosalar chiqara bilishida

O'quv jarayoni bilan bog'liq masalalarni echish usullarini egallaganligida;

-muammolarni hal etishning maqbul vosita va usullarini izlab topish, kuzatish va tajriba natijalarini tizimlashtirishda;

- o'z ustida mustaqil ishlashni rejalashtira olishida;
- o'z ishi natijasini nazorat va tahlil qila olishida;
- yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish malakasining mavjudligida;
- yangi g'oyalarni izlab topa olishi, pedagogik masalalarni algoritmlashtirish malakasiga egaligida.

XULOSA

Innovatsion faoliyatning shakllanganlik darajasi o'qituvchida o'z faoliyatini tanqidiy tahlil qilish ko'nikma va malakalari tarkib topganligi, o'qituvchi o'z faoliyatida innovatsiyalarni,

Pedagogik texnologiyalarni qo'llay olish mahoratiga egaligi bilan tajriba-sinov ishlari rejasini va dasturini tuzishi va uni amalga oshirish malakasiga egaligi, o'zidan boshqa pedagoglar tajribalarini tahlil qilib, uni amaliyotda qo'llay olishi, fikr va tajriba almashib, metodik yordam ko'rsata olishi,

Ta'lim konsepsiyalarini yarata olish mahoratiga egaligi, ziddiyatlar oldini olish, pedagogik vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishi bilan belgilanadi. O'qituvchining yangilikni o'zlashtirib olishga tayyorligi o'ziga xos mezonlarga ega bo'lib, ular quyidagilarda o'z ifodasini topadi:

- o'qituvchining yangilik haqidagi ma'lumotlarga egaligi
- o'qituvchi motivatsiyasi;
- o'qituvchining malakaviy tayyorgarligi;

Pedagogik tajriba-sinov ishlarini amalga oshirish haqidagi bilim, ko'nikma va malakalarga egaligi;

-innovatsiyaga qarshi bo'lgan to'siqlarni bartaraf eta olishi. Yuqorida bayon etilgan mulohazalarga asoslanib, quyidagi xulosaga kelish mumkin:

Innovatsion faoliyat bir necha bosqichlarda tarkib topadigan faoliyat bo'lib, o'zining nazariy va amaliy asoslariga ega bo'lgan pedagogik faoliyatning alohida bosqichi. Innovatsion faoliyat infratuzilmasini shakllantirish, ya'ni innovatsion faoliyatni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan xizmatlarni taklif etuvchi tashkilotlar faoliyatini takomillashtirish taqozo etiladi.

REFERENCES

1. Sabirov Aloviddin Abdulraxmonovich, Germaniya - Journal of Advanced Research and Scientific Progress (JARSP)// The Sequence of Movement in Teaching Gymnastics Exercises, Volume: 01 Issue: 04 2022.
- 2 Sabirov Aloviddin Abdulraxmonovich. Pedagogical and management technology. International Conference on "Ethics and Integrity in the Competitive //World" International Conference on Research Identity USA 2022-10-28.
3. Sabirov A. A. Gimnastika mashqlarini o'rgatishda harakatning ketma-ketligi// "Muallim ham uzluksiz bilimlendiriy", 2022. №6/3, 93/96 b.
4. Uljayevna o. R. F. Maktabgacha talim tashkiloti tarbiyachisining kasbiy pedagogik kompetensiyani takomillashtirish xususiyatlari //science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. B2. – c. 88-91.
5. Uljayevna o. R. F., Saydamatovna s. Z. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy faoliyatini shakllantirishning o'quv-uslubiy ta'minoti //science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. B3. – c. 349-355.
6. Feruzaxon Uljayevna O'rinova, Dilyora Iskandarovna Uuldashboyeva. Bo'ajak tarbiyachilarda aqliy faoliyat madaniyatini shakllantirish. Central asian academic journal of scientific research. Issn: 2181-2489. Volume 2 | issue 3 | 2022. [Www.caajsr.uz](http://www.caajsr.uz)
7. Uljayevna o. F. Et al. Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy salohiyatini takomillashtirishda ilmiy faoliyatga tayyorlashning metodik tizimi //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – c. 660-667.
8. Uljayevna u. F. Et al. Creolized texts, their features and possibilities //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – c. 668-673.
9. Uljayevna O'. F. Et al. Maktabgacha ta'lim tashkilotlaridagi tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarini maktabga tayyorlash tamoyillari //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – c. 654-659.
10. Uljaevna u. F. Et al. Development of creative activity of preschool children in art game as a psychological and pedagogical problem //Barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – c. 47-51.

11. Uljaevna u. F. Et al. Necessary conditions for the development of creative thinking in future teachers //Modern journal of social sciences and humanities. – 2022. – Т. 4. – с. 444-448.

12. Sadikova Zinnura, Urinova Feruza Uljayevna. Methodological-didactic principles of forming the creative activity of preschool children. Galaxy international interdisciplinary research journal (giirj) issn (e): 2347-6915 vol. 10, issue 11, nov. (2022

